

De horoscoop van Graaf Floris V

Els Ouweneel & Herbert H.T. Prins, OON, OGA, CBS, KJH

Graaf Floris V werd geboren in Leiden op 24 juni 1254. Het precieze moment van zijn geboorte weten we niet, maar moderne geboortestatistiek maakt een tijd rond 04:30 aannemelijk: dat is de geboortepiek van kinderen in dit deel van West-Europa, en misschien elders ook wel. Toch is er iets vervelends met die datum van 24 juni. Die datum hoort bij de Juliaanse kalender die destijds ook in Holland werd gevolgd, maar niet bij de kalender die wij nu gebruiken. De Juliaanse kalender liep niet goed synchroon met de gang van de zon en werd eeuwen later gecorrigeerd. Dat werd de Gregoriaanse kalender: de kalender die wij nu volgen en die beter aansluit bij de plaats van de aarde in zijn baan rond de zon. Voor het trekken van Floris' horoscoop is die kalender van belang. Zijn geboortedag was in onze huidige tijdrekening zeven dagen later: 1 juli 1254.

Het sterrenbeeld van Graaf Floris V

De meesten van ons weten wel onder welk sterrenbeeld, of Zonneteken, ze zijn geboren. Dat teken geeft aan in welk dierenriemteken de Zon stond op het moment van geboorte en zou iets zeggen over iemands kernidentiteit, levensenergie en diepste drijfveren. Floris V was volgens onze tijdrekening geboren op 1 juli. In de westerse astrologie begint de dierenriem altijd bij 0 graden Ram, het zogeheten lentepunt, waar de zon staat op het moment van de lente-equinox. Vanaf dat punt worden twaalf tekens van elk 30 graden verdeeld over de ecliptica: de schijnbare baan die de zon, gezien vanaf de aarde, in de loop van een jaar aflegt. In 1254 viel de lente-equinox volgens de toen gebruikte Juliaanse kalender ongeveer op 13 maart, zeven dagen eerder dan de 21 maart van onze huidige Gregoriaanse kalender. Daardoor begon ook het teken Kreeft ongeveer zeven dagen eerder, rond 15 juni (Juliaans). Floris' geboortedatum van 24 juni (Juliaans) viel daarom, net als 1 juli volgens onze huidige kalender, binnen het teken Kreeft. Volgens zowel de astrologie van zijn eigen tijd als die van nu werd Floris V dus geboren onder het teken Kreeft.

Floris V 'was dus een Kreeft'. Een Kreeft als zonneteken staat symbool voor gevoeligheid, zorgzaamheid en een diepe behoefte aan emotionele veiligheid. Floris zou dan een sterk verlangen hebben gehad naar geborgenheid en loyaliteit, en als graaf zou hij zich op zijn best hebben gevoeld wanneer hij kon beschermen, verbinden en zorgen voor zijn land en mensen. Zeg maar '*Der keerlen god*'. Natuurlijk waren er ook toen kinderen geboren die geen graven werden, maar boerenknecht of spinster. Dan had je het moeten doen met stille kracht, een warm hart en misschien een talent voor het bewaren van tradities, het koesteren van het vertrouwde of het zorgen voor anderen (dat was toen ook van onschatbare waarde). De sterrenbeelden kunnen bondig worden aangeduid. Ram: ik ben; Stier: ik heb; Tweeling: ik denk; Kreeft: ik voel; Leeuw: ik wil; Maagd: ik analyseer; Weegschaal: ik twijfel; Schorpioen: ik verlang/eis; Boogschutter: ik zie; Steenbok: ik handhaaf; Waterman: ik verbroeder en Vissen: ik dien/offer. Desondanks werd Willem de Zwijger, wiens wapenspreuk luidde '*Je maintiendrai*' ('ik handhaaf'), niet geboren onder

het teken Steenbok. Evenmin was Edward van Woodstock, de eerste Prince of Wales, geboren als Vissen — ondanks het motto '*Ich dien*' ('ik dien') dat nog steeds met deze titel verbonden is. Een 'echte' geboortehoroscoop zegt wat dat betreft meer dan alleen dat zonneteken 'waaronder' men geboren is.

Eerst even iets over de astrologie

Astrologie is een duidingssysteem waarin de stand en beweging van hemellichamen (zoals planeten en sterrenbeelden) worden geïnterpreteerd in relatie tot menselijke eigenschappen, gebeurtenissen en levensloop. Hoewel astrologie geen toetsbare of falsifieerbare hypothesen biedt volgens wetenschappelijke maatstaven, wordt zij door velen gebruikt als middel tot persoonlijke reflectie en zingeving. In die zin vertoont zij overeenkomsten met de veel modernere psychologie. Dat vakgebied ontstond in de 19^e eeuw en kende een periode waarin ook daar met symboliek werd gewerkt. De psychologie heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een empirische discipline, al is zij geen natuurwetenschap. Menselijk gedrag blijft nu eenmaal veel minder voorspelbaar en toetsbaar dan verschijnselen in natuurkunde of scheikunde. De enorme diversiteit aan karakterstructuren en psychische problematiek heeft geleid tot intensief gebruik van statistische methoden om patronen te destilleren; een benadering die ook andere vakgebieden, zoals de ecologie, aanzienlijk heeft beïnvloed.

Iedereen die het prachtige boek '*Rebelse Geniën*' van Andrea Wulf heeft gelezen, heeft kennis kunnen nemen van de idee dat onze huidige manier van denken over het 'ik' pas begonnen zou zijn in de tijd van de Romantiek. Dat zou betekenen dat een Middeleeuwer (om die term maar te gebruiken) vermoedelijk maar uiterst weinig steun kreeg om haar of zijn psychische problemen te duiden. Toch zullen ze die vast ook wel hebben gehad. Denk aan een abdis als Hildegard von Bingen, die een halve eeuw voor de geboorte van Floris V werd geboren. Geduid als mystica is het zeer wel mogelijk dat ze patiënt was met epilepsieaanvallen. Vanuit doctrine gedacht, staart dan een ándere waarheid je aan: God kan zich bedienen van elk instrument om Zijn boodschap te geven aan de mensheid, dus via epilepsie maar ook via mystiek, wat voor de meesten tegenwoordig vermoedelijk als vrijwel onbegrijpelijk wordt ervaren. Paus Benedictus XVI riep haar in 2012 zelfs uit tot *Doctor Ecclesiae*. In Floris V's tijd was het modernste wat je kon doen om na te denken over wie iemand was misschien wel de horoscoop.

Wij weten niet hoe men dat in die dagen precies deed: naast de Kerk en vooral ook de biecht en absolutie had astrologie in de Middeleeuwen vermoedelijk geen enkele rol in het begrijpen van 'zielenroerselen'. Mystieke extase kwam wel voor, maar werd niet opgevat als iets dat vanuit de mens zelf of diens psyché voortkwam. Pas in de moderne tijd zijn astrologen een rol gaan vervullen in het begeleiden van persoonlijke reflectie, het ordenen van levensvragen en het zoeken naar betekenis in ervaringen. Vanuit die optiek hebben wij ons verdiept in de horoscoop van de graaf; niet om achteraf zijn lot te voorspellen (dat kennen we immers), maar om een spiegel te bieden voor hoe we zouden kunnen denken over zijn karakter, ambitie en het spel van het lot. Want van wat wij 'de mens Floris' zouden noemen, is ons niets nagelaten. De standaard was de archetypische aanpassing aan de twaalf geïdealiseerde karakters uit *De vita Caesarum* (de Levens van de Caesars) van de Romeinse biograaf Suetonius; dat was een model dat op vrijwel elke vorst of keizer werd toegepast. Zoals Freud, Suetonius of Einhard (de biograaf van Karel de Grote) probeerden karakter en lotsbestemming te duiden, zo kan ook een horoscoop gelezen worden als interpretatief

model voor deze jongen die op 1 juli 1254 (Gregoriaans, 24 juni Juliaans) in Leiden werd geboren. Lezer, wat wij aanbieden is een *Gedankenexperiment* — een speculatieve karakterinterpretatie van graaf Floris V.

In ons gedachtenexperiment houden wij ons nadrukkelijk niet bezig met voorspellingen. De populaire astrologie onder het kopje ‘*Wat zeggen de sterren?*’ in menige krant gaat immers over iets anders. Daarin wordt verondersteld dat planeten en andere hemellichamen de toekomst mede vormgeven. Men zou dan kunnen vragen of in de geboortehoroscoop van Floris V reeds zijn gewelddadige dood besloten lag, of dat in die van Gijsbrecht van Amstel reeds te lezen viel dat hij de moordenaar van zijn leenheer zou worden.

Juist dit type astrologie was reeds in de Romeinse tijd omstreden. Verschillende keizers beperkten of verboden haar, omdat voorspellingen over de dood van vorsten als staatsondermijning werden beschouwd. Keizer Tiberius verbood expliciet horoscopen over zichzelf, en liet astrologen vervolgen die zich daar toch aan waagden. Ook de keizers Domitianus en Diocletianus voerden strenge wetten in tegen astrologie wanneer die werd gebruikt om het lot van keizers of hun opvolging te voorspellen. In sommige gevallen kon het trekken van zo’n horoscoop leiden tot verbanning, gevangenschap of zelfs executie. Dat was niet van kracht in de tijd van Graaf Floris V, maar het geeft wel aan hoe explosief voorspellende astrologie kon worden wanneer zij de politieke macht raakte.

Ook binnen het christelijke wereldbeeld was dergelijke voorspellende astrologie problematisch. Niet de planeten, maar uitsluitend de Hand Gods bepaalde immers de toekomst. De hemellichamen waren slechts onderdeel van de door God geschapen orde, terwijl zij in voorchristelijke tijden nog zélf als godheden waren vereerd. Kerkvader Augustinus dreef bovendien openlijk de spot met de voorspellende astrologie. Hij wees er bijvoorbeeld op dat slaaf en meester, geboren in hetzelfde huis op dezelfde tijd, totaal verschillende levens leidden. Hoe kon een horoscoop dan hun lot bepalen? Ondanks zulke bezwaren bleef astrologie invloedrijk. In navolging van Augustinus verwierp Thomas van Aquino (1225–1274) wel de idee dat sterren individuele keuzes bepalen, omdat dat het geloof in de vrije wil ondermijnde. Bisschop Étienne Tempier van Parijs vaardigde in 1277 (toen Floris V dus 23 was) een verbod uit op astrologische stellingen die de goddelijke voorzienigheid beperkten. Maar verder was astrologie in de Middeleeuwen geaccepteerd: zij werd onderwezen aan universiteiten als Parijs, Bologna en Oxford, en was in de 13^e eeuw opgenomen in de basisopleiding vóór men theologie, rechten of geneeskunde ging studeren. Zelfs Thomas van Aquino erkende astrologie als nuttig voor weersvoorspellingen. Astrologie werd dus gebruikt in geneeskunde, landbouw en politiek: voor diagnose en timing van behandelingen, voor zaaikalenders, en voor advies aan vorsten.

Wat is dat, een horoscoop?

In de astrologie vormt de horoscoop een cirkel die verdeeld is in twaalf huizen, elk verbonden met een specifiek levensgebied. Die horoscoop is eigenlijk een platgeslagen kaart van het hemelgewelf op het exacte moment van geboorte, gezien vanaf de plek op aarde waar iemand werd geboren: een foto van de kosmos vanuit de geboortelocatie van de boreling. Praktisch weergegeven is het een cirkel van 360 graden, verdeeld in twaalf stukken van 30 graden. Zowel de twaalf dierenriemtekens als de twaalf huizen dragen namen die naar de sterrenbeelden verwijzen, en dat maakt het voor buitenstaanders meteen verwarrend.

De 'huizen' geven aan waar astrologische invloeden zich in iemands leven zouden manifesteren: in relaties, werk, familie, bezit, reputatie of innerlijke groei. Het eerste huis begint bij de Ascendant: het sterrenbeeld dat op het moment van geboorte aan de oostelijke horizon staat. De Ascendant zegt iets over uitstraling, eerste contact en de manier waarop iemand zich aan de wereld presenteert. Staat je Ascendant in Maagd, dan is Maagd het teken van je eerste huis; het tweede huis begint dan in Weegschaal, het derde in Schorpioen, enzovoort — afhankelijk van exacte geboortetijd en locatie.

Die 'huizen' hebben al sinds de Oudheid een bepaalde betekenis, dus ook in de tijd van Graaf Floris V. Het eerste huis staat voor persoonlijkheid, uitstraling en hoe iemand zich aan de wereld toont. Het tweede huis gaat over bezit, waarden en gevoel van eigenwaarde; het derde over communicatie, denken, leren en de band met broers, zussen en de directe omgeving. Het vierde huis zegt iets over wortels, familie en innerlijke basis. Het vijfde is het domein van creativiteit, spel, romantiek en zelfexpressie; het zesde van werk, gezondheid en dagelijkse routines. Het zevende huis staat tegenover het eerste en draait om de ander: relaties en partnerschappen. Het achtste huis is intens, verbonden met transformatie, seksualiteit, macht, verlies en gedeelde middelen. In het negende huis gaat het over expansie, reizen, filosofie, religie, hogere studies en zingeving: bij uitstek het huis waar de Orde van Sint Jakobus in Holland zich een weg zou vinden. Het 9e huis met de energie van het zoeken naar waarheid. Het verbreden van de horizon. Begrip krijgen van de wereld en je plaats daarin. Het tiende huis staat aan de top van de horoscoop en laat zien hoe zichtbaar iemand is in de wereld, via carrière, reputatie en maatschappelijke rol (of je nu graaf bent, of spinster). Het elfde huis gaat over groepen, vrienden met dezelfde interesse, idealen en toekomstvisies; ook hier is plaats voor de Orde van Sint Jakobus. Tot slot is er het twaalfde huis, het meest verborgen en mystieke deel van de horoscoop, en gericht op spiritualiteit, innerlijke wereld, dromen, afzondering en onbewuste patronen. Natuurlijk zijn begrippen als 'zelfexpressie', 'gevoel van eigenwaarde' of 'innerlijke wereld' modern van aard. Middeleeuwse astrologen zouden eerder spreken over 'natuur', 'invloed van de hemellichamen' of 'lot', denken wij. Ook zouden de achtste en twaalfde huizen in die tijd eerder geassocieerd worden met 'geheimen', 'ziel', 'dood', 'ziekte' of 'boetedoening' dan met transformatie of spiritualiteit in moderne zin.

De volgende stap in het bepalen van iemands horoscoop

Nadat de astroloog heeft bepaald wat de ascendant is, komt het erop aan te observeren waar de planeten zich bevinden binnen die huizen. In de tijd van Floris V gebeurde dat met 'efemeriden', passer en kennis van de stand van de planeten aan het hemelgewelf. Zo'n efemeride is een astronomisch-astrologische tabel waarin de dagelijkse posities van Zon, Maan en planeten zijn vastgelegd. De hemel op het moment van geboorte wordt als het ware bevroren en geprojecteerd op een cirkel: de horoscoop. De planeten vallen daarin in bepaalde tekens én in bepaalde huizen, en dat zou bepalen hoe en waar hun energie in iemands leven tot uiting komt. Staat de Zon in het tiende huis, dan spelen identiteit en levensdoel zich vooral af in carrière en publieke rol. Staat Venus in het zevende huis, dan komt haar energie tot uiting in relaties en partnerschappen. Van Floris V tot de horoscoop-app op iemands telefoon: astrologie is al eeuwen een elegante poging om betekenis en herkenning te zoeken in het onvoorspelbare,

al is het maar voor het gevoel. Een ervaren moderne astrologe staat tegenwoordig niet meer onder de sterrenhemel met passer en perkament, maar gebruikt een app of computerprogramma voor de berekeningen voor het wiskundige, geometrische deel. (maar intuïtie blijft belangrijk). De aldus geconstrueerde horoscoop dient vervolgens vooral als instrument om met iemand in gesprek te gaan over diens 'innerlijke mens'. Dat gesprek kunnen wij met Floris V echter niet meer voeren, evenmin als met onze overgrootouders, eenvoudigweg omdat zij ons niet meer kunnen antwoorden.

Heropleving van de horoscoop onder de Hohenstaufen

Onder de Ottonen (10^e en 11^e eeuw) begon astrologische kennis opnieuw voet aan de grond te krijgen in West-Europa, na eeuwen van kerkelijke argwaan en Romeinse verboden. Die heropleving zette zich voort onder de Hohenstaufen-dynastie, die in de 12^e en 13^e eeuw het Heilige Roomse Rijk bestuurde. Mede dankzij de vertaalbeweging in Sicilië en Spanje werd Griekse wijsheid, gefilterd en verrijkt door Arabische geleerden, opnieuw toegankelijk voor Latijnse geleerden, kloosters en hoven. Astrologische werken van Ptolemaeus, Albumasar en Al-Kindi werden vertaald, bestudeerd en toegepast. De techniek van het horoscopotrekken raakte opnieuw in gebruik, niet alleen in wetenschappelijke kringen maar ook in politieke en medische contexten.

Aan het hof van de graven van Holland, waar Floris werd geboren, was men niet wereldvreemd. De elite was geletterd, had toegang tot Latijnse en Franse teksten, en stond in contact met geestelijken, juristen en artsen. Dat waren de beroepsgroepen waarin astrologie in deze periode weer serieus werd genomen. In kloosters en kapittels werd de invloed van de planeten op het menselijk lichaam en de seizoenen onderwezen, vaak als onderdeel van medische en tijdrekenkundige kennis. Hofastrologen waren actief in Vlaanderen, Henegouwen, Brabant en het Duitse Rijk, waar de vader van de boreling al vijf jaar Rooms Koning was. En was oma Machteld niet een hertogin van Brabant? Was tante Aleid, de zus van de vader van de kleine Floris niet getrouwd met zijn oom Jan de graaf van Henegouwen en waren vader Willem II en diens zwager Jan niet allebei vijand van de graaf van Vlaanderen? Nog sterker: was de broer van oma Machteld niet Graaf Hendrik II van Brabant die door de Duitse bisschoppen naar voren was geschoven om eigenlijk de tegenkoning te zijn in het Heilige Roomse Rijk tégen de keizer en diens zoon die zoveel hadden geleerd van de Arabische geleerden op Sicilië? De vader van Floris V was de keuze geworden omdat de oom niet wilde. Holland was geen periferie, en de graaflijke familie was een actief onderdeel van een Europese unie. Het lijkt ons daarom geheel denkbaar dat ook in Holland astrologische raad werd ingewonnen bij belangrijke gebeurtenissen zoals huwelijken, veldtochten en misschien zelfs wel verwekkingen.

Dat blijkt ook uit de literatuur van die tijd. Bartholomaeus Anglicus schreef zijn encyclopedie *De Proprietatibus rerum* (in het Middelnederlands vertaald als *Van den proprieteytender dinghen*) rond 1240, waarin astrologie een plaats kreeg binnen de natuurlijke orde. Jacob van Maerlant, actief in Vlaanderen rond 1270, schreef in het Middelnederlands over de werking van de planeten en hun invloed op de aarde. Zijn *Der naturen bloeme* toont hoe astrologie deel uitmaakte van het wereldbeeld van de elite. En het *Boek van Sidrac*, dat in de 14^e eeuw ook in het Middelnederlands werd vertaald als een soort Wikipedia van die dagen, bracht astrologische kennis in dialoogvorm

naar een breder publiek, inclusief praktische toepassingen zoals gunstige dagen en maanstanden. Kortom: hoewel we geen directe aanwijzing hebben dat Floris V bij zijn geboorte astrologisch werd 'gekaart', was de kennis aanwezig, circuleerden de teksten, en was de culturele bedding er. Astrologie was in zijn tijd geen esoterisch randverschijnsel, maar een erkende vorm van kennis; soms omstreden, vaak geraadpleegd, en zeker niet onbekend aan een hof dat zich oriënteerde op de wereld. In de tijd van Floris V was de mode van het trekken van horoscopen weer tot leven gekomen in West-Europa.

Nog enige extra informatie om een horoscoop te begrijpen

Cruciaal zijn de 'aspecten' of 'verbindingen': de onderlinge hoekafstanden tussen zon, maan en planeten langs de dierenriem. Aan aspecten zoals vierkant (90°), driehoek (120°), sextiel (60°), oppositie (180°), inconjunct (150°) en conjunctie (0°) wordt betekenis toegekend. Wat een horoscoop tot leven brengt, zijn de lijnen tussen de planeten. Een vierkant betekent dat twee planeten in spanning staan; staan in strijd met elkaar, maar juist dat conflict kan tot groei leiden. Een driehoek laat zien dat ze moeiteloos in harmonie samenwerken. Een oppositie toont een spanningsveld tussen twee krachten waarvoor het midden moet worden gevonden. Een sextiel is een subtiele kans die je kunt benutten, mits je er aandacht aan geeft. In de astrologie hebben aspecten een marge, de 'orb'. Die aspecten zijn dus geen versiering of 'mandala-kunst': ze zijn de draden die het web van iemands karakter en levensloop weven. Zonder die interacties zou een horoscoop slechts een verzameling losse planeten zijn. Met aspecten wordt het een verhaal. Voor de helderheid: zon, maan en planeten staan in een horoscoop zowel in sterrenbeelden als in huizen. In deze manier van denken geeft het sterrenbeeld waarin een hemellichaam staat aan hoe de energie zich uit, terwijl het huis laat zien op welk levensgebied die energie werkzaam is.

In de Middeleeuwen werd een horoscoop op vrijwel identieke wijze opgesteld als hoe we het nu doen: men gebruikte de zeven klassieke hemellichamen (Zon, Maan, Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus) en berekende hun positie ten opzichte van de dierenriem en de huizen. Wat ontbrak in middeleeuwse horoscopen waren de 'moderne planeten' Uranus, Neptunus en Pluto. Die laatste ontbraken niet omdat ze er niet waren, maar ze werden gewoon pas eeuwen later ontdekt.

Floris V werd geboren op de feestdag van de Heilige Johannes de Doper

De geboortedag van Floris V, 24 juni volgens de Juliaanse tijdrekening van toen, viel samen met het feest van Johannes de Doper. Hij is een van de weinige heiligen van wie de geboorte werd gevierd, en niet de sterfdag. In de christelijke kalender markeert deze dag precies zes maanden vóór 25 december, de geponeerde geboortedag van Christus. Die symboliek was diep gevoeld in de dagen dat in Europa eigenlijk iedereen christen was: Johannes was de voorloper, de wegbereider van het Licht, en zijn geboorte kondigde de komst van Jezus aan. Voor een middeleeuwer betekende een geboorte op 24 juni dus méér dan toeval: zij kon worden gezien als teken van uitverkiezing, van een

kind dat in de schaduw van het goddelijke licht stond. Bovendien viel het feest traditioneel samen met de zomerzonnewende, het moment waarop de zon haar hoogste kracht bereikt en daarna begint af te nemen. In 1254 klopte dat astronomisch al lang niet meer, omdat de kalender niet goed was gesynchroniseerd, maar het paste nog steeds bij de liturgische duiding van Johannes' woorden: *'Hij moet groeien, ik moet afnemen'*. Hoe dan ook, een baby-graaf geboren op deze bijzondere feestdag zou in de ogen van zijn tijdgenoten niet alleen onder gunstige hemeltekens hebben gestaan, maar ook op een kerkelijke feestdag met een uitzonderlijk prestige. Het was, denken wij, een geboortedag die zich leende voor astrologische duiding, liturgische verheffing en dynastieke symboliek.

Statistisch gezien zijn er maar weinig belangrijke mensen geboren op 24 juni. Naast Floris V was dat zijn vrijwel leeftijdgenoot Heinrich I *das Kind*, die het Huis Hessen tot een van de langst regerende dynastieën van Europa maakte. Maar dat geluk had het Huis Holland niet: Floris V werd vooral beroemd omdat hij vermoord werd. Voor de aardigheid hebben we geanalyseerd of geboortedatum iets met roem heeft uit te staan. Op basis van een dataset van 1,22 miljoen 'beroemde mensen' blijkt dat geboortedata statistisch gelijkmatig over het jaar verdeeld zijn. Met andere woorden: roem hangt niet samen met geboortedatum, maar met de daden van de betreffende vrouw of man, of met de gebeurtenissen die haar of hem troffen. Dus wat zou de geleerde die zijn horoscoop zou hebben getrokken gezegd kunnen hebben tegen de ouders van de boreling?

Geboortehoroscoop van Floris, zoon van de Graaf van Holland en Rooms Koning van het Rijk

Wij hebben zijn geboortehoroscoop berekend voor 1 juli 1254, 04:30 uur, Leiden. Een moderne astroloog zou die als volgt hebben gedeut; stelt u zich dus voor alsof u in de Leidse Burcht zat en als ouder luisterde naar de volgende woorden:

Bij de geboorte van deze jongen stond de Zon op 15°36' in het teken Kreeft. Dit betekent dat hij zich zal ontwikkelen tot een gevoelige en zorgzame man, met een diepe behoefte aan veiligheid en bescherming. Zijn leven zal gekenmerkt worden door een verlangen om voor anderen te zorgen, en door de noodzaak zichzelf beschermd te weten. Hij zal van nature warmte uitstralen, maar tegelijk behoedzaam zijn in het tonen van zijn binnenwereld. De Maan stond bij zijn geboorte op ongeveer 03°30' in Steenbok. Bovendien in bijna conjunctie met zijn Saturnus in het huis van relaties, terughoudendheid en verantwoordelijkheid, waardoor hij zijn emoties eerder zal tonen door daden dan door woorden. Hij zal trouw, verantwoordelijk en standvastig zijn, en liever sterk lijken dan kwetsbaar. In hem zal zich een voortdurende wisselwerking ontwikkelen tussen gevoel en plicht, tussen emotionele verbinding, stabiliteit en veiligheid (Kreeft) en de wens gezien te worden als een rots in de branding: praktisch en stabiel (Steenbok). Deze oppositie tekens vullen elkaar goed aan. Kreeft helpt Steenbok om emoties te uiten, en Steenbok geeft Kreeft een gevoel van veiligheid.

Mercurius stond op 07°25' in Leeuw. Dit wijst erop dat hij met warmte en trots zal spreken. Wanneer hij zijn hart laat spreken, zullen zijn woorden anderen diep raken. Hij zal open en eerlijk willen communiceren, en zich

krachtig kunnen uitdrukken, vooral wanneer hij iets als rechtvaardig of oprecht ervaart. Floris zal zijn ideeën als een mooi verhaal naar buiten kunnen brengen.

Venus stond op 26°30' ook in Leeuw, wat duidt op een groot en gul hart in de liefde. Hij zal schoonheid, pracht en waardigheid waarderen, en hij zal gezien willen worden — niet uit ijdelheid, maar uit een behoefte zijn innerlijke kracht en trouw te tonen. In de liefde zal hij warm, loyaal en royaal zijn, met een diep verlangen naar oprechte genegenheid.

Saturnus stond op 16°40' in Steenbok, wat duidt op een sterk gevoel van verantwoordelijkheid. Hij zal ernst en volharding tonen, en zal bereid zijn om lange en moeilijke trajecten aan te gaan. Hij zal leren om op zichzelf te vertrouwen en zijn eigen kracht te vinden, zelfs wanneer anderen afhaken.

Omdat hij volgens onze aanname rond zonsopkomst werd geboren, stonden de Zon en de Ascendant beide in Kreeft, op ongeveer 15 graden. Dit geeft hem een uitgesproken gevoelig en intuïtief karakter. Hij zal zich open en natuurlijk uitdrukken, maar ook sterk beïnvloed worden door zijn stemmingen. Hij zal aanvoelen hoe anderen zich voelen, maar wanneer emoties te sterk worden, zal hij zich terugtrekken. Om zichzelf te beschermen, zal hij een innerlijk schild opbouwen. Zijn uitdaging zal zijn dat schild niet tot een muur te maken, maar het flexibel te gebruiken: soms open, soms gesloten, al naargelang de omstandigheden. Aan de buitenkant zal hij vriendelijk, zacht en beleefd lijken, maar in zijn kern blijft hij behoedzaam en gesloten tot hij zich veilig voelt. Pas dan zal hij zijn ware warmte tonen.

Het hoogste punt van zijn horoscoop, de Midhemel, staat in Ram. Dit geeft hem natuurlijke leiderschapskracht. Wanneer hij volwassen wordt, zal hij moed en initiatief tonen, en zich niet schuwen om voorop te gaan in strijd en overtuiging. Voor anderen zal hij kracht en richting uitstralen, terwijl hij van binnen gevoelig en bedachtzaam blijft. Voor zijn soldaten zal hij daardoor zichtbaar zijn als een intuïtieve leider die vooropgaat in de strijd: innerlijk behoedzaam, naar buiten toe krachtig en richtinggevend.

Mars bevond zich op 23°10' in Maagd. Zijn energie zal zich richten op dienstbaarheid, verbetering en orde. Hij zal een harde werker zijn, liever doende dan pratend. Zijn kracht zal liggen in praktische toewijding, nauwkeurigheid en het vermogen iets bruikbaars tot stand te brengen.

Jupiter stond op 27°59' in Tweelingen. Dit betekent dat hij een levendige geest zal hebben, nieuwsgierig en leergierig. Hij zal groeien door gesprekken, kennis en uitwisseling van ideeën. Zijn ontwikkeling zal gebaat zijn bij leren, reizen en het verkennen van nieuwe denkwerelden.

Hoe zouden zijn ouders kunnen hebben gereageerd op zo'n geboortehoroscoop?

Vader Willem II en moeder Elisabeth van Brunswijk-Lüneburg (dochter van de hertog van Brunswijk) zullen wellicht met zorg kennis hebben genomen van deze horoscoop: zou hij wel zijn opgewassen tegen de hardheid van de dertiende eeuw? Misschien dachten zij aan Koning Nobel, de leeuw uit *Van den vos Reynaerde*. Ook hij droeg waardigheid en gezag, maar toonde tegelijk een zekere kwetsbaarheid die hem vatbaar maakte voor listen van anderen. Zo ook Floris: van binnen voorzichtig en gevoelig, met een sterk verlangen naar veiligheid, maar naar buiten

toe gedwongen zich te tonen als krachtige en strijdbare leider. Net als Koning Nobel verbond hij koninklijke waardigheid met verborgen kwetsbaarheid. Maar het zorgelijke was dat Koning Nobel zijn titel en waardigheid slechts in naam behield, terwijl zijn gezag werd uitgehold. Hij werd bespeeld, misleid en uiteindelijk belachelijk gemaakt door Reynaerde. Rond de geboorte van de baby-graaf had 'Willem die Madocke maecte' de Middelnederlandse versie van deze verhalenbundel gecomponeerd: de verhalen over Koning Nobel en de Vos Reynaerde leefden dus, ongetwijfeld ook aan het hof van de Rooms-Koning in de Burcht van Leiden. Zijn ouders zouden de astrologen in die stad daarom om verdere duiding hebben gevraagd, in de hoop dat de sterren meer zekerheid konden bieden. Ze zouden dan, stellen wij, hebben doorgevraagd over de huizen en de aspecten.

De astroloog zou het volgende hebben opgemerkt bij de wieg van de kleine Floris. De Zon staat op 15°36' in Kreeft, in het eerste huis. Dit duidt op een persoon die zichtbaar zal zijn en ook graag gezien wil worden. Zijn houding zal uitstralen dat hij ertoe doet – iets wat een vorst goed past. Vaak wijst de Zon in het eerste huis op een zwak of afwezig vaderbeeld; de jonge Floris zal mogelijk geen duidelijk voorbeeld van vaderschap ontvangen, en zal daardoor door eigen ervaring zijn houding als autoriteit moeten vormen. De Kreeftenergie wijst op gevoeligheid en behoedzaamheid: veiligheid zal voor hem een noodzaak zijn. Hoewel hij gericht zal zijn op de buitenwereld, op het beschermen en veiligstellen van anderen, leeft er een sterke behoefte om zelf beschermd te worden. Tegelijk kan hij zich snel gekwetst voelen. In relaties zal rekening gehouden moeten worden met zijn kwetsbare binnenwereld.

Een markant aspect in deze horoscoop is de oppositie tussen de Zon in Kreeft en Saturnus in Steenbok – een verbinding over 180°. Wat een innerlijke spanning en altijd weer een keuze moeten maken aangeeft. Dit zal hem een sterk gevoel van plicht, structuur en verantwoordelijkheid geven. Saturnus staat in het zevende huis, het huis van relaties. Het leven van Floris zal in het teken staan van het vinden van balans tussen innerlijke gevoeligheid en volwassenheid in relaties met anderen. Zijn relaties zullen hem spiegelen en hem aanzetten tot het nemen van verantwoordelijkheid; oppervlakkigheid zal hij mijden. Hier ligt aanleg voor duurzame, serieuze verbindingen.

Het Ascendant-teken is eveneens Kreeft, wat erop wijst dat hij zich in eerste ontmoetingen zorgzaam en invoelend zal tonen. De combinatie van Zon en Ascendant in Kreeft tegenover Saturnus in Steenbok maakt het thema 'ik en de ander' tot een kernmotief in zijn leven. De vraag 'Wie ben ik werkelijk?' zal hem begeleiden, los van de verwachtingen van buitenaf. Afkomst en verleden zullen daarbij zwaar wegen, en zijn plichtsbesef tegenover zijn volk zal diep in zijn aard verankerd zijn.

De planeet Mars bevindt zich in Maagd, in het derde huis. Mars symboliseert daadkracht, initiatief en strijdlust; in Maagd uit zich dat in praktische, analytische actie. Mars maakt een harmonische driehoek (120°) met Saturnus in Steenbok, wat duidt op beheersing en discipline in handelen. De strijd die hij aangaat, zal niet impulsief zijn maar doelgericht en duurzaam. Tevens vormt Mars een vierkantaspect (90°) met Jupiter in Tweelingen. Mars in Maagd handelt voorzichtig en wil eerst analyseren en kennis verzamelen voordat hij in actie komt. Jupiter in Tweelingen daarentegen is enthousiast, optimistisch en denkt uitdagingen direct aan te kunnen gaan. Deze spanning tussen bedachtzaamheid en overmoed kan leiden tot moeizame strijd of overschatting van eigen mogelijkheden. Tegelijk geeft dit aspect ook moed, ambitie en de drang om idealen om te zetten in concrete daden. Mars is bovendien heer over Ram op zijn Midhemel (het tiende huis), symbool van publieke rol en roeping. Dat Mars in het derde huis staat, het huis van vele en verschillende contacten, versterkt de aanwijzing dat Floris een man van

initiatief en leiding zal zijn. Zijn daden zullen zichtbaar worden in de samenleving. Vanuit het derde huis zal zijn invloed zich eerst tonen in de directe omgeving – onder verwanten, bondgenoten en gelijken – waar hij mensen weet te mobiliseren.

De planeet Mercurius in het eerste huis, in Leeuw is ongeaspecteerd. Dit wijst op een onafhankelijke denker met een eigen stijl van communicatie. Zijn manier van spreken zal zelfverzekerd, soms zelfs heerszuchtig zijn, maar ook warm en overtuigend. Zijn intellect zal levendig en actief zijn, met een sterke behoefte om gedachten te delen en informatie te vergaren.

De planeet Venus, in Leeuw in het tweede huis, toont een natuurlijke behoefte aan waardering, schoonheid en comfort. Zelfvertrouwen zal voor hem nauw verbonden zijn met erkenning van zijn waarde en talenten. Venus maakt een sextiel (60°) met Jupiter in Tweelingen, wat geluk en expansie in sociale en artistieke aangelegenheden belooft. Dit aspect wijst op charme, vrijgevigheid en een verlangen naar afwisseling in relaties. Jupiter in het twaalfde huis werkt achter de schermen: een neiging tot introspectie – soms religieus of filosofisch van aard – waarin hij zijn innerlijke kracht en daadkracht hervindt.

De combinatie van Zon in Kreeft, Mars in Maagd en een sterke Saturnus in Steenbok wijst op een persoon die zal streven naar evenwicht tussen gevoel en plicht, intuïtie en rede, zorg en daadkracht – een vorst die zijn autoriteit niet vanzelfsprekend ontvangt, maar die haar zal moeten verwerven door ervaring, inspanning en verantwoordelijkheid.

Dus wat 'zeggen de sterren' voor de baby Floris?

'Een kind geboren onder een beheerste maan, en met een harde bestemming.

Zijn hart zoekt geborgenheid, terwijl het lot hem roept tot strijd en plicht.

Hij zal geliefd worden, maar zelden begrepen; zijn trouw zal hem duur komen te staan.

Toewijding en verantwoordelijkheid zullen zijn kracht zijn,

maar waar gevoel en plicht botsen, zal hij moeten kiezen —

en juist daar ligt zijn grootsheid, of zijn ondergang'

Advies voor Floris V

Hij zal zijn talent voor het woord en zijn vermogen tot plannen moeten benutten om zowel binnenlandse als buitenlandse steun te versterken. Toch doet hij er goed aan impulsieve akkoorden en nachtelijke beraadslagingen te vermijden. Grote militaire en diplomatieke ondernemingen vereisen strikte voorbereiding, want zijn neiging tot overmoed kan hem in gevaar brengen. Privégenot en pronkzucht dienen ondergeschikt te blijven aan het staatsbelang: huwelijken en verdragen moeten zorgvuldig worden bezegeld, met betrouwbare getuigen en hechte borgstellingen. Alleen zo zal hij zich kunnen wapenen tegen de verrassingen van verraad en de sluimerende schaduwen van samenzwering.

Eeuwen na de moord op Floris V werden nog drie belangrijke hemellichamen ontdekt: Uranus, Neptunus en Pluto. Uiteraard bestonden deze planeten ook al in de Middeleeuwen, maar zij maakten geen deel uit van de toenmalige astrologische praktijk omdat men ze eenvoudigweg niet kende. In de moderne astrologie zijn zij later alsnog opgenomen in de interpretatie van horoscopen. Hoe zou een hedendaagse astroloog de horoscoop van Floris V lezen wanneer ook deze hemellichamen in de analyse worden betrokken? Dat leidt tot aanvullende interpretaties ten opzichte van de middeleeuwse horoscoop.

Uranus staat op 20.46 retrograde in Vissen: in de moderne astrologie wordt dit vaak geassocieerd met plotselinge wendingen binnen vriendschappen en bondgenootschappen, zowel steun als verraad. Maar met een Retrograde stand zal een vertraging, een reflectie en een innerlijke groei laten zien, voor dat toch het onverwachte plaatsvindt.

Neptunus staat op 16.10 in Kreeft: een stand die gevoeligheid voor onderhuidse spanningen, illusies en verborgen motieven kan symboliseren.

Pluto staat op 23.27 retrograde in Schorpioen, wat binnen hedendaagse astrologische interpretaties vaak wordt gelezen als een verwijzing naar diepe veranderingen in relaties en confrontaties rond macht, loyaliteit en verborgen waarheden. Vanuit zo'n interpretatie kan één daad van verraad worden gezien als iets dat een dynastie aan het wankelen brengt.

Ook met alleen de klassieke zeven planeten bevatte deze horoscoop reeds elementen die een middeleeuws astroloog had kunnen lezen als spanningen rond trouw, verbonden en kwetsbaarheid binnen bondgenootschappen. Saturnus (ook retrograde) in het zevende huis (traditioneel verbonden met huwelijken, relaties en verdragen) kon in die lezing wijzen op afstand, zwaarte of wantrouwen binnen de directe kring van de vorst. Een middeleeuws astroloog had daarom mogelijk gewaarschuwd voor intriges, spanningen of zelfs verraad binnen de eigen omgeving.

De moderne planeten voegen daarmee een extra interpretatielaag toe aan de klassieke horoscoop. Waar de zeven traditionele hemellichamen al thema's opriepen rond spanning, loyaliteit, verraad en plotseling conflict, kleuren Uranus, Neptunus en Pluto deze motieven verder in. Uranus benadrukt onverwachte veranderingen en breuken binnen bestaande verbanden. Neptunus legt de nadruk op idealisering, onduidelijke motieven en moeilijk te doorgronden loyaliteiten. Pluto versterkt het thema van macht, ingrijpende verandering ofwel transformatie en de onthulling van verborgen waarheden. In een moderne astrologische lezing ontstaat zo een beeld waarin spanningen binnen de naaste kring uiteindelijk uitmonden in een beslissende confrontatie.

En - wat zegt die horoscoop?

Een moderne astroloog zou in deze horoscoop, verrijkt met de duiding van de 'moderne planeten', sterke thema's kunnen herkennen rond spanning, loyaliteit, verborgen conflicten en de kwetsbaarheid van bondgenootschappen. Achteraf gelezen (zoals na de moord op Floris) krijgen zulke interpretaties gemakkelijk de kleur van verraad, geweld en een noodlottige ontknoping binnen de eigen kring. Juist daarin schuilt de kracht van astrologische duidingssystemen: niet in het voorspellen van concrete gebeurtenissen, personen of tijdstippen, maar in het achteraf betekenisvol ordenen van wat reeds heeft plaatsgevonden. Daarmee lijkt deze vorm van astrologie uiteindelijk niet wezenlijk anders dan de duidende politieke biografie, waarin historici motieven, drijfveren en innerlijke conflicten toeschrijven aan historische hoofdpersonen, vaak zonder beschikking te hebben over egodocumenten zoals brieven of dagboeken, maar op basis van interpretaties van gedrag en handelen.

Het voelt soms alsof de hemel wonderlijk goed aansluit bij de geschiedenis, maar daarmee is nog niet gezegd dat planeten gebeurtenissen veroorzaken of sturen. De kracht van astrologie ligt elders: in het aanbieden van een symbolische taal waarmee mensen hun ervaringen, conflicten en onzekerheden kunnen ordenen en interpreteren. Zodra bekend is dat Floris V door zijn eigen edelen werd vermoord, ontstaat bijna vanzelf de neiging om in de horoscoop elementen te zoeken die verraad, conflict of plotseling geweld zouden kunnen symboliseren. Andere aspecten, die niet in dat verhaal passen, verdwijnen daarbij gemakkelijk naar de achtergrond. Zo ontstaat de indruk dat de horoscoop precies deze afloop reeds bevatte. Psychologen wijzen erop dat de mens sterk geneigd is patronen en verbanden te herkennen, ook wanneer die niet objectief aantoonbaar zijn. Dit verschijnsel (apofenie genoemd) maakt dat mensen betekenisvolle structuren zien in complexe of toevallige gegevens. Astrologische symboliek leent zich daar bijzonder goed voor, juist omdat zij breed, archetypisch en interpreteerbaar is. In de astrologie staat Saturnus in huis 7 bijvoorbeeld voor 'verraad binnen bondgenootschappen', maar zo'n situatie komt in vrijwel elke machtsstrijd wel voor. Je zou diezelfde stand op talloze andere vorsten kunnen toepassen. Uranus in Vissen in het 9^e huis, dan gaan plotseling zijn heerschappij ten gronde. Nadat transiterende planeten door het 8^e huis in wezen de plots gewelddadige wendingen, dood of een diepe ziele transformatie al in gang zet, maar zo'n aspect vind je in de horoscoop van honderdduizenden mensen. De dramatische samenhang ontstaat vervolgens grotendeels in de interpretatie. *Hindsight bias* en selectieve interpretatie: na afloop weeg je gebeurtenissen selectief. 'Kijk, ik zei dat hij zou worden verraden!' Terwijl je vooraf nooit specifiek had kunnen zeggen *wie*, *wáár* of op *wélke* dag. Kortom, de schijnbare precisie ontstaat doordat we achteraf pas de astrologische symbolen zo invullen dat ze *díe* moord beschrijven. Dat voelt indrukwekkend, maar het is vooral de menselijke behoefte aan een coherent verhaal, gecombineerd met de brede, archetypische taal van astrologie. En dat is precies wat een goede astroloog levert: waar een moderne psycholoog vaak nadruk legt op complexiteit en onzekerheid, gebruikt een echt goede astroloog haar of zijn kennis van de mens (en vooral de specifieke mens die bij haar of hem op consult zit) om diens cliënt zekerheden te bieden. Een astroloog onderzoekt samen met de cliënt waar het (geestelijke) probleem zich bevindt, biedt richting vanuit diens persoonlijke aard, en reikt handvatten aan om te handelen in overeenstemming met innerlijke mogelijkheden en karakter.

Stel dat de astroloog een horoscoop had getrokken voor een jongen die later als troubadour van hof tot hof en van geliefde tot geliefde zou trekken, hier een kind verwekkend en daar opnieuw, zonder zich ooit werkelijk te binden of ergens wortel te schieten, maar die precies op dezelfde plek en dezelfde tijd was geboren als onze tragische Floris V. Dus ook in de Burcht van Leiden, ook om 04:30 uur. De horoscoop is identiek, maar de interpretatie hoeft dat niet te zijn. Een middeleeuws astroloog zou dezelfde standen van zon, maan en planeten anders hebben uitgelegd voor een kind dat opgroeide in een familie van rondtrekkende kunstenaars dan voor de erfgenaam van het graafschap Holland. De hemel bleef dezelfde; de aardse omstandigheden bepaalden hoe de astrologische symboliek werd verstaan. De horoscoopduiding van deze jongen had daarom als volgt kunnen klinken wanneer de astroloog zich tot de ouders zou richten:

Zon in Kreeft (huis 1), op de Ascendant. Uw zoon zal gemakkelijk de aandacht van anderen trekken. Hij zal worden gezien. De Zon in Kreeft geeft hem een gevoelige en persoonlijke uitstraling. De Maan conjunct Saturnus in Steenbok, tegenover de Zon, geeft innerlijke spanning en kan duiden op angst of geremdheid in relaties. Toch zal hij een sterke behoefte hebben aan betrouwbare partners en duurzame verbondenheid.

Mercurius, de planeet van communicatie, schrijven, denken en intellect, staat ongeaspecteerd in Leeuw. Venus, de planeet van relaties en vriendschappen, staat eveneens in Leeuw: het sterrenbeeld dat eigenwaarde en bewondering zoekt. Beide planeten bevinden zich in het huis van talenten, kwaliteiten én van contact maken. Voor een jongen die waarschijnlijk in uw voetspoor zal treden, en ook kunstenaar zal worden, is dat een gunstige stand. Woorden zullen hem gemakkelijk afgaan. Hij zal verhalen vertellen, teksten schrijven, woorden op muziek zetten en zijn vreugde, verdriet en liefdes in liederen weten te verwoorden. Daarin zal hij zijn bestemming en zijn levensvreugde vinden.

Mars staat in Maagd, in het huis van contacten. Dat wijst erop dat hij niet terugschrikt voor strijd en intensiteit. Ruzies, dramatische breuken en daaropvolgende verzoeningen zullen geregeld voorkomen, soms onder invloed van drank. Partners kunnen hem verlaten, maar hij zal ook zelf relaties verbreken. Mars, als heerser van het tiende huis in Ram, laat bovendien zien dat macht en aanzien, ook binnen zijn eigen kring, steeds weer een rol zullen spelen.

Jupiter, de planeet van expressie, groei en overvloed, staat in Tweelingen in het twaalfde huis: het huis van afzondering en innerlijke ontwikkeling. Juist in perioden van afzondering zal deze jongen later de positieve werking van Jupiter ervaren: groei, geluk en optimisme. De behoefte zich geregeld terug te trekken zal zijn ontwikkeling bevorderen. Problemen lijken zich soms op mysterieuze wijze op te lossen voordat zij hem werkelijk raken. Hij zal zijn plaats in de maatschappij kennen en daarin uiteindelijk zijn eigen weg vinden.

Wanneer wij ook Uranus, Neptunus en Pluto in de horoscoop betrekken – hemellichamen die in de Middeleeuwen nog onbekend waren, maar in de moderne astrologie wel worden gebruikt – krijgt deze klassieke duiding enkele aanvullende accenten.

Neptunus staat conjunct de Zon en de Ascendant. De planeet staat op precies dezelfde plaats als in de horoscoop van Floris V, maar krijgt bij deze jongen een andere uitwerking. Waar Floris zijn uitstraling vooral binnen het hof tot uitdrukking bracht, zal deze jongen haar later laten horen in zijn liederen en verzen. Hij zal niet alleen zijn

eigen emoties bezingen, maar ook politieke en maatschappelijke gebeurtenissen. Zijn bereikbare én onbereikbare liefdes zullen in zijn muziek doorklinken. Neptunus geeft hem een dromerige, ongrijpbare uitstraling. Zelf zal hij die niet altijd begrijpen, maar instinctief zal hij een bijzondere band met zijn publiek ervaren, zoals Floris die binnen het hof ervoer. Bovendien zal hij de neiging hebben de werkelijkheid te versluieren of eraan te ontsnappen, wat hem soms bescherming biedt tegen zelfsabotage. Neptunus wordt ook geassocieerd met idealisering, versluiering en verslaving. Soms komt bedrog om de hoek kijken; dat lijkt bijna bij het bestaan van een troubadour te horen, al kan het ook uit de hand lopen.

Pluto staat in Schorpioen. Pluto toont zijn angst én verlangen om uniek te zijn. Juist in zijn leven als troubadour zal die diepe drijfveer volledig tot uitdrukking komen.

De moderne planeten voegen daarmee een extra laag toe aan de klassieke horoscoop. Waar de zeven traditionele hemellichamen vooral wijzen op talent voor communicatie, relaties, persoonlijke expressie en de spanningen die daarmee gepaard gaan, versterken Neptunus en Pluto het beeld van een man die leeft vanuit verbeelding, emotie en een diep verlangen zich door zijn woorden en liederen te onderscheiden.

Van middeleeuwse horoscoop naar advies aan een troubadourkind literaire verbeelding

Als schrijvers van dit artikel konden wij ons nog redelijk inleven in de wereld van Floris V en op basis van zijn geboortehoroscoop een advies formuleren dat had kunnen klinken als de woorden van een dertiende-eeuwse astroloog aan het grafelijke hof. Voor onze fictieve troubadour ligt dat anders. Hoewel ook hij in de Middeleeuwen zou hebben geleefd, kennen wij de leefwereld van een rondtrekkende kunstenaar veel minder goed dan die van een vorst. Daarom verlaten wij hier bewust de historische reconstructie en kiezen wij voor een speelsere literaire benadering. Voor de sfeer en levenshouding van zo'n vrijgevochten jongeman vonden wij meer inspiratie in de middeleeuwse literatuur dan in de astrologische traditie zelf. En de goede lezer zal daarin ongetwijfeld een verwant herkennen van Masetto uit de *Decamerone* van Boccaccio (Dag 3, Novelle 8). Masetto is een jonge klusjesman uit Lamporecchio die zich doofstom voordoet om werk te krijgen in een vrouwenklooster. In plaats van zich te beperken tot één of twee zusters, bevredigt hij achtereenvolgens vrijwel alle nonnen van het klooster. Hij trekt van kamer naar kamer, dag na dag, en begint zonder schaamte telkens een nieuw avontuur, zonder zich veel aan te trekken van de heersende moraal. Pas wanneer de nonnen de waarheid ontdekken, dwingt hun schaamte hem te vertrekken, maar niet voordat hij zijn levenslust ten volle heeft uitgeleefd.

Floris V heeft dit verhaal waarschijnlijk nooit gekend; Boccaccio schreef het immers ruim een halve eeuw na zijn dood. Zijn achternichtje, gravin Margaretha II van Henegouwen, zal de *Decamerone* echter vrijwel zeker wél hebben gekend. Men kan zich voorstellen dat ook zij, net als wij, grinnikend kennisnam van de lotgevallen van Masetto.

Samenvatting en advies: Wanneer wij onze denkbeeldige troubadour enigszins naar dit literaire voorbeeld vormgeven, krijgt de horoscoop een ander accent. Het onderstaande advies pretendeert dan ook niet een

authentieke middeleeuwse horoscoopduiding te zijn, maar is een speelse moderne interpretatie van dezelfde geboortehoroscoop voor een man die, net als Masetto, het leven met hartstocht, humor en weinig schuldgevoel tegemoet treedt en anders dan Graaf Floris de taak had om een graafschap te besturen. Deze jonge man, de troubadour, verenigt zorgzaamheid, gulheid en creativiteit. Hij zal verhalen vertellen, mensen vermaken en zijn gevoelens in woorden en muziek weten om te zetten. Tegelijk kan hij zich laten meeslepen door geheime ontmoetingen, plotselinge wendingen en hartstochtelijke verliefdheden. Diepgaande relaties zal hij zeker aangaan, maar zij zullen vaak gepaard gaan met gevoeligheid en terughoudendheid. In zijn directe omgeving weet hij mensen gemakkelijk voor zich te winnen. Pluto voegt daar een vermogen aan toe zich steeds opnieuw uit moeilijke situaties los te maken. Hij verandert, past zich aan en vindt telkens weer een nieuwe weg.

Als wij advies geven, dan luidt het als volgt. Geniet van de mensen die op je pad komen, maar verlies jezelf niet in vluchtige ontmoetingen. Gebruik je warmte, verbeeldingskracht en gevoel voor schoonheid om relaties aan te gaan die niet alleen hartstochtelijk, maar ook wederzijds verrijkend zijn. En als je daar af en toe niet helemaal in slaagt? Dan zal jij waarschijnlijk glimlachend je schouders ophalen. Laat iedere ontmoeting een nieuw avontuur zijn, maar laat verantwoordelijkheid steeds met je meereizen. Je Maan naast Saturnus vraagt daarom. Mars in Maagd herinnert je eraan eerst na te denken en pas daarna te handelen. Gebruik je retorische gave (Mercurius) om anderen te betoveren met verhalen, fantastische beloften en dromerige vergezichten. Zet je koninklijke hart (Venus in Leeuw) in om iedere geliefde zich bijzonder te laten voelen; wees gul, warm en royaal.

Laat ook je verrassende wijsheid (Uranus in het negende huis) spreken en bewaak de grens tussen idealisme en zelfverlies. Jupiter in het twaalfde huis nodigt je uit regelmatig de stilte op te zoeken, zodat je niet in ieder verlangen hoeft op te gaan. Blijf vooral jezelf ontdekken. Niet iedere liefde hoeft blijvend te zijn om betekenis te hebben, maar iedere ontmoeting vraagt wel eerlijkheid tegenover jezelf én tegenover de ander. Leef, heb lief en geniet van het leven, maar vergeet nooit dat ook de mooiste liefdesliederen hun kracht ontleen aan oprechtheid.

Een dergelijk advies, gebaseerd op de geboortehoroscoop van een denkbeeldige troubadour die op dezelfde dag, hetzelfde uur en dezelfde plaats als graaf Floris V werd geboren – in de Burcht te Leiden op 1 juli 1254 volgens onze huidige tijdrekening – neemt het bezwaar van de Heilige Augustinus serieus. De geboortehoroscoop wordt hier immers niet gebruikt als een waarzeggingsinstrument of als onthuller van de toekomst. Integendeel, juist doordat dezelfde hemelstand aanleiding kan geven tot verschillende, maar bij de persoon en zijn maatschappelijke omstandigheden passende interpretaties, laat deze gedachteoefening zien dat de astrologische duiding niet pretendeert één onvermijdelijke levensloop te voorspellen. Waar Augustinus betoogde dat een identieke geboorte onmogelijk tot één en hetzelfde leven kan leiden, laat ons voorbeeld zien dat één en dezelfde horoscoop ruimte biedt voor uiteenlopende levens, zonder dat de astrologische symboliek daardoor haar samenhang verliest.

Conclusie

De horoscoop van Floris V is dus enerzijds indrukwekkend en anderzijds wrang. Indrukwekkend omdat de lezer haast zou denken dat het noodlot reeds was geweven op de dag van zijn geboorte. Wrang wanneer diezelfde lezer zich

realiseert hoe vrolijk en onbekommerd zijn leven had kunnen verlopen indien hij een wisselkind ware geweest: Gijsbrecht van Amstel en Herman van Woerden zouden hem dan geen haar hebben gekrenkt. Had hij maar als Masetto door het leven kunnen gaan: vrolijk, vrij, en ongeschonden door de dolksteken van zijn edele rivalen. Astrologie is een vorm van wereldduiding, net zoals mythologie, religie of psychologie. Ze geeft structuur aan onzekerheid, en biedt narratieven die mensen kunnen gebruiken om hun levensloop te begrijpen. Nog steeds. Maar niet om te 'voorspellen'.

Misschien zou Schrödingers beroemde kat de astrologen uiteindelijk nog het beste hebben begrepen. Zolang de doos gesloten blijft, is de kat tegelijk levend én dood; pas op het moment dat de waarnemer kijkt, 'klapt' één van beide mogelijkheden dicht tot werkelijkheid. Iets dergelijks gebeurt ook met een horoscoop. Zolang het leven nog niet geleefd is, bevat zij een veelheid aan mogelijke verhalen, karaktertrekken, mislukkingen en grootheden. Pas achteraf, nadat 'het lot zich heeft voltrokken', nadat kroniekschrijvers hun pennen hebben geslepen en historici hun interpretaties hebben geconstrueerd, lijkt ineens één lezing vanzelfsprekend. Dan wordt Saturnus 'verraad', Mars 'geweld', en Pluto 'ondergang'. Maar vóórdat de doos werd geopend, had dezelfde hemel met evenveel overtuiging een troubadour, een mysticus, een koopman of een gelukkig oud geworden Floris kunnen voortbrengen. Misschien zegt een horoscoop daarom uiteindelijk minder over de sterren dan over de menselijke behoefte om in de chaos van het leven alsnog een patroon te herkennen.